

(REVISED COURSE-OLD PATTERN)

Q.P. Code : 10025

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B.:** (1) Question No.1 is compulsory.
(2) Attempt any four questions from Q.2 to Q.8.
(3) All questions carry equal marks.

1. Explain the meaning of the following terms. (any 5) 20
 - (a) Managerial Skills
 - (b) staffing
 - (c) Assessment Centres
 - (d) Time Study
 - (e) Autocratic Leader
 - (f) Matrix Organisation
 - (g) On the Job Training
 - (h) Budgetary Control

2. (a) Explain the different levels of management and their respective functions. 10
(b) Describe the principles of management advocated by Henri Fayol. 10

3. (a) Discuss the steps involved in decision making. 10
(b) State the essentials of a good plan. 10

4. (a) Distinguish between formal and informal organisation. 10
(b) Discuss the factors affecting span of control. 10

5. (a) Explain Maslow's Need Hierarchy theory of motivation. 10
(b) Evaluate the various steps in scientific selection process. 10

6. (a) What are the qualities of a good leader? 10
(b) Explain the barriers to communication. 10

7. (a) Define Coordination. Explain the importance of coordination. 10
(b) State the different techniques of controlling. 10

8. Case Study.

Mr. Shridhar joined Electrolax Ltd. with great enthusiasm. He found his job quite comfortable and a challenging one and he felt it was highly prestigious to work with this company. He found his superior as well as subordinates to be friendly and cooperative. But this climate did not live long. After one year of his

TURN OVER

service, he learnt unpleasant stories about the company, management, Superior-Subordinate relations, rate of employee turnover especially at higher level. But he decided to stay on as he promised several things to the management in the interview. Consequently there were imbalances in his family life, social and organisation life. As a result Mr. Shridhar who had the potential to bear many more organisational responsibilities put up his resignation papers. The General manager fail to convince Mr. Shridhar to withdraw his resignation.

Questions:-

- (a) What is wrong with the recruitment policy of the Company? 5
(b) Why did Mr. Shridhar put his resignation? 5
(c) What Strategy should be adopted by the company to retain Mr. Shridhar? 10

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) प्रश्न क्र. १ अनिवार्य आहे.
(२) प्रश्न २ ते ८ पैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
(३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(४) अर्थासाठी इंग्रजी भाषेतील प्रश्न आधारभूत मानावेत.

१. खालील संज्ञा स्पष्ट करा. (कोणतेही पाच) 20
(अ) व्यवस्थापकीय कौशल्ये.
(ब) कर्मचारी नियुक्ती.
(क) मोजमाप संस्था.
(ड) समय अभ्यास.
(इ) एकाधिकाशाही नेता.
(प) मॅट्रीक्स संघटन.
(फ) कार्यस्थळावरील प्रशिक्षण.
(भ) अंदाजपत्रकानुसार नियंत्रण
२. (अ) व्यवस्थापनाचे विविध स्तर आणि त्यांची संबंधित कार्ये स्पष्ट करा. 10
(ब) हेन्री फेयॉलने सुचविलेल्या व्यवस्थापन तत्वांचे वर्णन करा. 10
३. (अ) निर्णय-प्रक्रियेत समाविष्ट असलेल्या टप्प्यांची चर्चा करा. 10
(ब) चांगल्या नियोजनाच्या आवश्यक बाबी नमूद करा. 10

४. (अ) औपचारिक आणि अनौपचारिक संघटनेतील भेद स्पष्ट करा. 10
 (ब) नियंत्रण कक्षावर प्रभाव टाकणाऱ्या घटकांची चर्चा करा. 10
५. (अ) मॅस्लोचा गरज क्रम सिद्धांत स्पष्ट करा. 10
 (ब) शास्त्रीय निवड प्रक्रियेतील विविध टप्पे विशद करा. 10
६. (अ) आदर्श नेत्याची गुणवैशिष्ट्ये कोणती? 10
 (ब) संदेशवहनात येणारे अडथळ स्पष्ट करा. 10
७. (अ) समन्वयाची व्याख्या सांगा. त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा. 10
 (ब) नियंत्रणाचे विविध प्रकार नमूद करा. 10

८. व्यष्टी अध्ययन.

अत्यंत उत्साहात श्री. श्रीधर हे इलेक्ट्रोलॉक्स लिमिटेड या कंपनीत रुजू झाले. त्यांना त्यांचे काम बऱ्यापैकी आरामदायक आणि आव्हानात्मक भासले. तसेच या कंपनीसोबत काम करणे देखील त्याला प्रतिष्ठेचे वाटले. त्यांना त्यांचे वरिष्ठ आणि कनिष्ठ बऱ्यापैकी मैत्रीपूर्ण आणि सहकार्यपूर्ण भासले. मात्र हे वातावरण जास्त दिवस टिकले नाही. एका वर्षाच्या सेवाकाळात त्याला कंपनी व्यवस्थापन, वरिष्ठ-कनिष्ठ नातेसंबंध, कर्मचारी उलाढालीचा उच्चतम दर या सारख्या विविध अप्रिय गोष्टी शिकायला भेटल्या. तरीही त्याने मुलाखतीत दिलेल्या विविध आश्वासनांमुळे कार्यरत राहण्याचा विचार केला. परिणामतः कौटुंबिक, सामाजिक आणि संघटनेच्या कामकाजात त्याचा समतोल ढासळू लागला. शेवटी श्री. श्रीधर, जे संघटनेच्या विविध जबाबदाऱ्या सांभाळण्याची क्षमता बाळगून होते, त्यांना राजीनामा द्यावा लागला. त्याने राजीनामा मागे घ्यावा असे मन वळविण्यात त्याच्या व्यवस्थापकांना यश आले नाही.

प्रश्न :-

- (अ) कंपनीच्या भरती धोरणाबाबत नेमके काय चुकले? 5
 (ब) श्री. श्रीधर यांनी राजीनामा का दिला? 5
 (क) श्री. श्रीधर यांना कार्यरत ठेवण्यासाठी कंपनीने कोणती व्यूहरचना स्विकारावी? 10